22ο Συνέδριο ΚΚΕ – the aftermath

Από τη μια η όξυνση της έντασης στη Μέση Ανατολή που πλέον μετά την επίθεση στο Ιράν παίρνει διαστάσεις μιας ευρύτερης πολεμικής σύρραξης ίσως και πολέμου, από την άλλη η εντεινόμενη πολυεπίπεδη κρίση, φαίνεται ότι το 22ο Συνέδριο του ΚΚΕ είναι κάτι που πέρασε στα ψιλά και ίσως να μην αφορά κανέναν. Όμως δεν είναι μ έτσι τα πράγματα. Το ΚΚΕ είναι το μακροβιότερο εν Ελλάδι πολιτικό κόμμα και έχει επιδείξει μια εντυπωσιακή αντοχή, ακόμη και όταν οι προβλέψεις για το μέλλον του είναι μάλλον δυσοίωνες. Επίσης, καλώς ή κακώς, είναι ηγεμονικό στο αριστερό ημισφαίριο, δίνει τον τόνο και αποτελεί σημείο ετεροπροσδιορισμού. Και τέλος τόσο η επιρροή του κόμματος στον ευρύτερο κινηματικό χώρο, όσο και οι πόροι κινητοποίησης το καθιστούν σημαντικό παίκτη. Για όλους αυτούς τους λόγους και άλλους πολλούς, το συνέδριο του ΚΚΕ είναι κομβικό για το λαϊκό κίνημα και αξίζει να το συζητήσουμε. Θα ακολουθήσει μια γενική παρουσίαση των θέσεων και των αποφάσεων του 22ου Συνεδρίου του ΚΚΕ, με έμφαση σε βασικά και λόγω συγκυρίας, σημεία. Δηλαδή στις θέσεις του ΚΚΕ: για τον πόλεμο και το διεθνές κομμουνιστικό κίνημα, για την ανασύνταξη του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος, για την εσωκομματική λειτουργία και τέλος για τη Συμπόρευση, ως μέθοδο απεύθυνσης.

Μια γενική παρατήρηση πριν προχωρήσουμε στα επί μέρους. Οι θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ για το προηγούμενο συνέδριο το 2021 έδιναν την αίσθηση ότι συνόψιζαν τουλάχιστον τρεις διαφορετικές αντιλήψεις, εξού και η πολυσημεία τους. Οι θέσεις του 22ου Συνεδρίου (2025/26) ήταν σαφώς πιο βελτιωμένες αλλά είχαν μια αμφισημία, ήταν μεν σαφέστερες, αλλά υπήρχαν σημεία που αντέκρουαν μεταξύ τους. Σαν ένα εκκρεμές που κινείται μεταξύ δύο θέσεων, περνώντας από μια θέση ηρεμίας στην οποία δεν κάνει ποτέ στάση. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο βρίσκεται από τη μια η ευρύτερη μετωπική αντίληψη για τις κοινωνικές κομματικές συμμαχίες και από την άλλη μια πιο προστατευτική στάση, ίσως πιο επιλεκτική, απέναντι σε συμμαχιακές επιλογές. Θα μπορούσε κάποια να σχολιάσει ότι οι θέσεις για το συνέδριο είναι προς διαμόρφωση και είναι λογικό να εμφιλοχωρούν αντιφάσεις. Θα συμφωνήσω, όμως, οι θέσεις ψηφίζονται ως κομμάτι των ντοκουμέντων του συνεδρίου και αν δεν αποτυπώνεται ρητά στην απόφαση η μια ή η άλλη αντίληψη τότε ισχύει η διατύπωση των θέσεων. Και σε τόσο δύσκολες περιόδους για το λαϊκό κίνημα καλό είναι να μην υπάρχουν εσωκομματικές αβεβαιότητες γιατί αυτές είναι πιθανό να αποτυπωθούν στο κίνημα, τουλάχιστον στο κομμάτι εκείνο που παρεμβαίνει το ΚΚΕ.

Το 22ο Συνέδριο του ΚΚΕ σε αριθμούς

Ολοκληρώθηκε το πρωί της 31ης Ιανουαρίου 2026, ύστερα από δύο ημέρες διαβουλεύσεων, το 22ο Συνέδριο του ΚΚΕ, το υπόλοιπο της τρίτης ημέρας του συνεδρίου αφιερώνεται στις εκλογές νέων οργάνων. Ψηφίστηκαν ομόφωνα η Εισήγηση και το Κλείσιμο της ΚΕ του ΚΚΕ, όπως και η Πολιτική Απόφαση του Συνεδρίου. Οι θέσεις υπερψηφίστηκαν απ' όλο το κομματικό δυναμικό, σε όλες τις οργανώσεις, σε όλο τον κόσμο και υπήρξαν 8 κατά και 28 λευκά.

Δεν ήταν απλή υπόθεση η προετοιμασία για το 22ο Συνέδριο του ΚΚΕ. στο πλαίσιο της προετοιμασίας από την ΚΕ του ΚΚΕ των 131 σελίδων θέσεων τα μέλη του κόμματος κλήθηκαν να μελετήσουν και να υπερψηφίσουν τις εξής αποφάσεις της ΚΕ: (α) για την κομματική οικοδόμηση (κατ' εμέ εξαιρετικό κείμενο), (β) για το συνδικαλιστικό κίνημα (γ) για την ιδεολογική δουλειά και (δ) για την κυκλοφορία του Ριζοσπάστη. Συνοδευτικό, αλλά όχι προαπαιτούμενο, ήταν η παρακολούθηση του προσυνεδριακού διαλόγου που απλώνεται στα φύλλα του Ριζοσπάστη και της ΚΟΜΕΠ, ήτοι 291 άρθρα, τα οποία αποδείχθηκαν αισθητά λιγότερα από τα 370 άρθρα του 21ου Συνεδρίου, ή τα 597 άρθρα του 19ου Συνεδρίου. Επιπροσθέτως προϋποτίθεται απο όλα τα μέλη η γνώση τόσο του προγράμματος όσο και του καταστατικού του κόμματος. Μαζί με τις 54 σελίδες της Πολιτικής Απόφασης του 22ου Συνεδρίου πρόκειται για ένα σημαντικό όγκο μελέτης.

Παρατηρούμε ότι το κείμενο της Πολιτικής Απόφασης δημοσιεύτηκε την 7η Μαρτίου, 5 εβδομάδες αργότερα. Και για να προλάβουμε θεωρίες συνομωσίας ότι «μαγειρευόταν» η απόφαση, μπορώ εμφατικά να απαντήσω ΟΧΙ, άλλωστε η απόφαση συνδιαμορφώνεται από το σώμα με την ολοκλήρωση του πρώτου θέματος του συνεδρίου. Ωστόσο, είναι απορίας άξιο γιατί καθυστέρησε τόσο πολύ και να τονιστεί ότι αντιστοίχως σε αυτό οφείλεται η χρονικότητα της ολοκλήρωσης του άρθρου, 2 μήνες μετά την ολοκλήρωση του συνεδρίου.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση του γραφείου τύπου της ΚΕ του ΚΚΕ πραγματοποιήθηκαν 85 ομιλίες σημαντικά περισσότερες από τις 67 που είχαν πραγματοποιηθεί στο 21ο Συνέδριο, τις 70 στο 20ο Συνέδριο, τις 77 στο 19ο Συνέδριο, αλλά υπολείπονται σημαντικά από τις περίπου 100 που έγιναν στο 17ο Συνέδριο. Να σημειωθεί ότι υπάρχει πάντα η δυνατότητα τοποθέτησης των συνέδρων στο δεύτερο μέρος του συνεδρίου, το οποίο αφορά στην εκλογή οργάνων, όμως αποτελεί μια εντελώς διαφορετική διαδικασία μια και:

1. Παίρνουν το λόγο, σύντομα, οι σύνεδροι μόνο σε ότι αφορά είτε το σύνολο της πρότασης για το νέο όργανο είτε σε κάποιο μεμονωμένο στέλεχος, είτε επί του προσωπικού για να κάνουν την αυτοκριτική τους απέναντι στο σώμα.
2. Έχουν ήδη ολοκληρωθεί όλες οι διαδικασίες του συνεδρίου, άρα η τοποθέτηση τους δεν συμβάλει στη συνδιαμόρφωση της τακτικής/στρατηγικής του κόμματος.
3. Τα πρακτικά του δεύτερου μέρους αποτελούν μέρος των εκλογών των νέων οργάνων οργάνου και δεν είναι ούτε δημοσιεύσιμα ούτε αντίστοιχα προσβάσιμα όπως τα πρακτικά του πρώτου

μέρους.
4. Στο εκλογικό μέρος του συνεδρίου συμμετέχουν μόνο εκλεγμένοι/ες αντιπρόσωποι και όχι καλεσμένα κομματικά μέλη.

από το 22ο Συνέδριο εκλέχθηκαν 95 μέλη στην Κεντρική Επιτροπή και 9 μέλη στην Κεντρική Επιτροπή Οικονομικού Ελέγχου και η ανανέωση στο σύνολο των δύο οργάνων ήταν 25 μέλη. Στο Πολιτικό Γραφείο εκλέχθηκαν 16 μέλη, δηλαδή προστέθηκαν στα 13 εκλεγμένα μέλη του προηγούμενου συνεδρίου άλλα 3, χωρίς περαιτέρω αλλαγές. Οι γυναίκες αποτελούν το 16% του οργάνου και πρόκειται για μια ελαφριά αύξηση σε σχέση με το 14% του οργάνου που προέκυψε από το προηγούμενο συνέδριο.

Ο αριθμός των μελών της ΚΕ του ΚΚΕ είναι σημαντικός για να κατανοήσουμε πώς το κόμμα αντιλαμβάνεται τον εαυτό του στις διαφορετικές συγκυρίες, μιας και είναι μεταβλητός και αποφασίζεται από το σώμα του συνεδρίου. Παρατηρούμε ότι τα μέλη της ΚΕ κυμαίνονται από 63 (2013) έως 95 μέλη (2026). Το μεγαλύτερο σώμα, έως το 2026, το οποίο απαρτιζόταν από 85 μέλη το συναντούσαμε στο 14ο συνέδριο το 1991, στο οποίο ακόμη σοβούσαν εσωκομματικές διαφωνίες. Ο μικρότερος αριθμός μελών αντιστοιχεί στο 19ο Συνέδριο (2013), στο οποίο το ΚΚΕ άλλαξε πρόγραμμα και καταστατικό. Ακόμη και μετά τη διάσπαση (1989-1991) και τη σημαντική απομείωση μελών και επιρροής, τα μέλη της ΚΕ κυμαίνονταν μεταξύ 85 (1991) και 75 (1996). Για τον περιορισμένο αριθμό μελών της ΚΕ του ΚΚΕ το 2013 (63) προβάλλουν δύο αλληλένδετες και προφανείς ερμηνείες. Καταρχάς η πολιτική, κοινωνική και οικονομική πίεση που δέχεται το ΚΚΕ το 2012 μπορεί να αντιμετωπιστεί από μια συμπαγή και αποφασισμένη ομάδα, εντός της οποίας οι διαφοροποιήσεις εκτιμάται ότι πρέπει να είναι ελαχιστοποιημένες. Και, δεύτερον, οι σημαντικές αλλαγές στο πρόγραμμα και στο καταστατικό του κόμματος είχαν ως προϋπόθεση υλοποίησης ένα σφιχτό σχήμα, στο οποίο οι αντιπαραθέσεις δεν είχαν χώρο. Οπότε μάλλον γι’ αυτό επελέγη ένα σφικτό σχήμα.

Στο σήμερα βρίσκουμε το μεγαλύτερο σώμα από την ανασυγκρότηση του ΚΚΕ, μόνο το 13ο Συνέδριο το 1991 είχε εκλέξει μεγαλύτερο σώμα με 103 μέλη. Όπως ειπώθηκε παραπάνω συνήθως τα μεγάλα σώματα δείχνουν είτε ένα κόμμα σε ανάπτυξη που χρειάζεται στελέχη για να καθοδηγηθεί, είτε διαφωνίες τις οποίες το κόμμα δεν είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει. Συνυπολογίζοντας και την αύξηση των μελών του ΠΓ χωρίς να αποσύρεται κάποιο μέλος ενδεχομένως να ενισχύεται μια συγκεκριμένη αντίληψη στο κόμμα, χωρίς ωστόσο να υπάρχει (ακόμη) κάποια ανοιχτή αντιπαράθεση. Από την άλλη σύμφωνα με την Πολιτική Απόφαση που θέτει αρκετά αυξημένα καθήκοντα στην ΚΕ ίσως είναι απαραίτητο όλο αυτό το δυναμικό για να καλύψει τους τομείς δουλειάς, για τους οποίους θα συζητήσουμε και πιο μετά.

Συνέδριο	Έναρξη	Λήξη	Διάρκεια Συνεδρίου	Δημοσίευση Απόφασης	Μέλη ΚΕ	Επιπρόσθετα Κείμενα
22	29/1/2026	31/1/2026	3 ημέρες	7/3/2026	95	
21	25/6/2021	27/6/2021	3 ημέρες	17/7/2021	81	
20	30/3/2017	2/4/2017	4 ημέρες	9/4/2017	69	
19	11/4/2013	14/4/2013	4 ημέρες	21/4/2013	63	Πρόγραμμα και Καταστατικό
18	18/2/2009	22/2/2009	5 ημέρες	8/3/2009	77	Απόφαση για τον Σοσιαλισμό
17	9/2/2005	12/2/2005	4 ημέρες	20/2/2005	77	
16	14/12/2000	17/12/2000	4 ημέρες	28/12/2000	75	Εξειδίκευση Πλευρών του Προγράμματος
15	22/5/1996	26/5/1996	5 ημέρες	9/6/1996	75	Πρόγραμμα και Καταστατικό
14	18/12/1991	21/12/1991	4 ημέρες		85	

Τι γίνεται στο Διεθνές Κομμουνιστικό Κίνημα; Τι κάνουμε με τον πόλεμο;

Σημεία που πρέπει να σταθούμε:

1. Τις εκτιμήσεις του ΚΚΕ για τα διεθνή ζητήματα, ιδιαίτερα τώρα που η πιθανότητα γενίκευσης του πολέμου έχει αυξηθεί σημαντικά.
2. Τις σχέσεις του ΚΚΕ με τα αδελφά και τα όχι-τόσο-αδελφά, κόμματα και πως αυτό επηρεάζει έναν διεθνή συντονισμό.
3. Τη θέση του ΚΚΕ για τον πόλεμο μιας και αυτή θα δώσει τον τόνο για μαζικό αντιπολεμικό κίνημα, τουλάχιστον αυτό μας δείχνει η εμπειρία και η ιστορία.

Θα πρέπει να ξεκινήσουμε την αφήγηση από το 1998, όταν το ΚΚΕ κάλεσε εργατικά και κομμουνιστικά κόμματα όπου γης με την ελπίδα μιας διεθνούς συνεννόησης και με το ενδεχόμενο, μελλοντικά, τη δημιουργία ενός κομμουνιστικού πόλου. Η ανταπόκριση δεν ήταν αμελητέα και τα κόμματα που προσήλθαν απλώνονταν σε όλο το αριστερό ημισφαίριο. Προφανώς έχουν περάσει κοντά τριάντα χρόνια, έχουν δημιουργηθεί κι άλλοι αριστερόστροφοι ή/και κομμουνιστογενείς διεθνείς σχηματισμοί και πολλά από τα κόμματα έχουν μετασχηματιστεί.

Ερχόμαστε στο σήμερα, στο 2023 για την ακρίβεια. Η 23η συνάντηση των εργατικών και κομμουνιστικών κομμάτων γίνεται στον Τσεσμέ, συμμετέχουν σαφώς λιγότερα κόμματα απ' ότι στο παρελθόν και κάποια είναι ελάχιστα επιδραστικά στη χώρα τους. Παράλληλα ο πόλεμος στην Ουκρανία και η επιλογή είτε της μιας είτε της άλλης πλευράς ρηγμάτωσε τις διεθνείς σχέσεις των κομμάτων. Συνοψίζοντας τα γραφόμενα ενός στελέχους του ΚΚΕ και βετεράνου στα διεθνή διαπιστώνουμε πως καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι αυταπάτες των κομμάτων που «επιλέγουν ιμπεριαλιστή» στη σημερινή συνθήκη (το 2023) θυμίζουν τη συνδιάσκεψη του Τσιμερβαλντ στην οποία αρκετά ΚΚ επέλεξαν τη γραμμή της υπεράσπισης της πατρίδας, ενώ από την άλλη ο Λένιν επέμενε να κατονομάζει τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο ως ιμπεριαλιστικό και επέμενε στη χάραξη μιας κατεύθυνσης στη ρήξη με τον οπορτουνισμό και τον σοσιαλσωβινσμο. Προφανώς οι αναλογίες αδικούν και τον Λένιν και όποιον αποπειραθεί να συγκριθεί μαζί του, αλλά η λογική του ΚΚΕ είναι αυτή: Ο πόλεμος (στην Ουκρανία) αποτελεί μέρος των ενδοιμπεριαλιστικών αντιθέσεων και το ΚΚΕ δεν επιλέγει ιμπεριαλιστή. Αν ο πόλεμος χτυπήσει την πόρτα της χώρας η θέση του ΚΚΕ είναι,

σύμφωνα και με την απόφαση του 22ου Συνεδρίου:

«Το Πρόγραμμα του Κόμματος έχει καθορίσει με σαφήνεια τη θέση μας για τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο και τη γραμμή της δράσης μας. Δεν θα μπούμε κάτω από ξένη σημαία, αλλά το Κόμμα θα ηγηθεί της εργατικής - λαϊκής πάλης με όλες τις μορφές, ώστε ο λαός ενωμένος σε ένα εργατικό - λαϊκό μέτωπο να δώσει την ελευθερία και τη διέξοδο από το καπιταλιστικό σύστημα που, όσο κυριαρχεί, φέρνει τον πόλεμο και την "ειρήνη με το πιστόλι στον κρόταφο". Η προγραμματική αυτή κατεύθυνση έχει μεγάλες απαιτήσεις, συνδέεται με το συνολικό ανέβασμα της ιδεολογικοπολιτικής ικανότητας του Κόμματος να ανταποκριθεί στον επαναστατικό του χαρακτήρα σε όλες τις συνθήκες. Προϋποθέτει αποφασιστική και τεκμηριωμένη παρέμβαση στην ιδεολογική - πολιτική διαπάλη που αναπτύσσεται και θα ενταθεί την επόμενη περίοδο».

Και για να γίνει ακόμη πιο σαφές, με κίνδυνο να φανεί απλοϊκό: σε περίπτωση εμπλοκής της χώρας σε πόλεμο, είτε αμυντικό είτε επιθετικό, το ΚΚΕ θα αξιοποιήσει την πολεμική συνθήκη για τη μετατροπή της σε επαναστατική διαδικασία, με σκοπό την κατάληψη της εξουσίας από το μέτωπο της εργατικής τάξης. Είναι κατανοητό ότι αυτή είναι η θέση του ΚΚΕ εφαρμόζεται και στην περίπτωση της διευρυμένης σύρραξης στη Μέση Ανατολή, δηλαδή σχηματικά ούτε με το Ιράν, ούτε (προφανώς) με

τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Παράλληλα ξεκαθαρίζεται και από το 22ο Συνέδριο, ότι επιδιώκεται η κοινή δράση, με στόχο την ανασυγκρότηση του Διεθνούς Κομμουνιστικού Κινήματος με κόμματα που έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Υπερασπίζονται τον Μαρξισμό-Λενινισμό και τον προλεταριακό διεθνισμό.
2. Στέκονται ενάντια στη διαχείριση και σε μετασχηματιστικές λογικές.
3. Σε συνέχεια του προηγούμενου έχουν ως στόχο τη σοσιαλιστική επανάσταση και διαφωνούν με σοσιαλισμό της αγοράς.
4. Καταδικάζουν τον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, δεν επιλέγουν πλευρά (σσ αυτό δεν αποτελεί μια

πασιφιστική προσέγγιση, αλλά μια προσέγγιση με γνώμονα το ταξικό συμφέρον).
5. Αναπτύσσουν δεσμούς με την εργατική τάξη με στόχο την επαναστατική στρατηγική και σκοπό την επαναστατική εξουσία (σσ βέβαια με τα κόμματα που επικοινωνεί το ΚΚΕ η επαφή με τον λαϊκό παράγοντα φαίνεται να είναι περιορισμένη μιας και δεν έχουν σημαντικό έρεισμα στις χώρες τους).
6. Συνδέουν τον αντιπολεμικό και τον αντιφασιστικό αγώνα με τον αντικαπιταλιστικό.

Στην ουσία καλούνται κόμματα που ομοιάζουν με το ΚΚΕ. Άλλωστε σε πρόσφατο άρθρο απάντηση στα ΚΚ που δρουν σε ρωσικό έδαφος αναφέρεται μεταξύ άλλων «Εδώ και χρόνια το ΚΚΕ μίλησε για την ιδεολογική, πολιτική και οργανωτική κρίση του κομμουνιστικού κινήματος και επισήμανε πως επιδρά αρνητικά στις Διεθνείς Συναντήσεις».

Η στάση αυτή του κόμματος, αν και πλέον παγιωμένη, διαφέρει από το παρελθόν και εκβάλει και στις κινηματικές επιλογές του ΚΚΕ. Δηλαδή μετακινείται από την έντονη αντιιμπεριαλιστική δράση στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και στην αρχή του 2000 (1998 Οτσαλάν, 1999 Γιουγκοσλαβία, 2001 Γένοβα) και τις πιο ευρείες μετωπικά επιλογές που έκανε στο κίνημα. Μετά το 2003/05 διαπιστώνεται μια μετακίνηση του κέντρου βάρους των κινηματικών επίδικων για το ΚΚΕ από τα αντιιμπεριαλιστικά αιτήματα στα συνδικαλιστικά και συνακόλουθα η ενίσχυση του συνδικαλιστικού πόλου με άξονα το

ΠΑΜΕ. Ωστόσο, μετά το 21ο Συνέδριο διαπιστώνεται εμπειρικά η εκ νέου αναθέρμανση της κινηματικής παρουσίας της ΕΕΔΥΕ (ιστορική φιλειρηνική οργάνωση στην οποία παρεμβαίνει το ΚΚΕ) και διαφόρων αντιιμπεριαλιστικών πρωτοβουλιών του ΚΚΕ.

Το Κόμμα για το κόμμα – Τη δουλειά τους τη δουλειά μας.

Αν θα έδινα έναν τίτλο άτυπο στις θέσεις και τις αποφάσεις του ΚΚΕ για το 22ο Συνέδριο του θα ήταν «τη δουλειά τους, τη δουλειά μας» φυσικά όχι με τη λογική του αναχωρητισμού, μάλλον πρόκειται για την προσέγγιση της μη παρέκκλισης από τον στόχο ανεξάρτητα από τις εξωτερικές συνθήκες, οι οποίες μπορεί εκτείνονται από τις πολιτικές λιτότητας μέχρι τον πόλεμο.

Η απάντηση σχεδόν σε κάθε ερώτηση είναι το κόμμα. Το κόμμα ως μηχανισμός και το κόμμα ως έμψυχο υλικό. Το κόμμα θα συντονίσει το κίνημα, αλλά για να συμβεί αυτό πρέπει να λειτουργεί σωστά, οπότε η λειτουργία του κόμματος τίθεται ως προτεραιότητα. Η έγνοια βελτίωσης της λειτουργίας του κόμματος ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του ως καθοδηγητής της εργατικής τάξης διαπιστώνεται σε όλα τα συνέδρια του ΚΚΕ. Στο προηγούμενο συνέδριο (το 2021) το ΚΚΕ αφιερώνει το πρώτο τρίτο των θέσεων στην κομματική λειτουργία και αυτή η μέριμνα αποτελεί τον φακό μελέτης του υπόλοιπου υλικού. Αντίστοιχα στο 22ο Συνέδριο η εισαγωγή θέτει ως πλαίσιο προσέγγισης την κομματική λειτουργία. Η διαφορά έγκειται στο εξής: ενώ το 2021 το 21ο Συνέδριο δίνει περισσότερο βάρος στη λειτουργία των μεσαίων οργάνων και στα μεσαία στελέχη, το 22ο Συνέδριο 2025/26 προτεραιοποιεί τις Κομματικές Οργανώσεις Βάσεις (ΚΟΒ) και τα μέλη του

κόμματος. Και στις δύο περιπτώσεις το 2021 και το 2025/26 η αναφορές στην κομματική λειτουργία είναι εξαντλητικά λεπτομερειακές, ιδιαίτερα ένα κομμάτι των θέσεων του 22ου Συνεδρίου θα μπορούσε να αποτελεί εγχειρίδιο ευκταίας λειτουργίας των ΚΚ.

Ενδεχομένως πολύ χρήσιμο αλλά δεν είναι ξεκάθαρο για ποιο λόγο χρειάζεται να αποτελεί μέρος συζήτησης ενός συνεδρίου. Ο τρόπος λειτουργίας ενός Κόμματος Νέου Τύπου έχει παγιωθεί και έχει αποτυπωθεί στο σώμα του κόμματος, στον ίδιο τον κομματικό τύπο, οπότε η υπόμνηση του προκαλεί απορία και οδηγεί σε ερμηνείες:

1. Είτε τίθεται σε αμφισβήτηση ο τρόπος λειτουργίας του κόμματος, κάτι που δυσκολεύομαι να πιστέψω για το ΚΚΕ. Αν και τόσο στις θέσεις τη ΚΕ όσο και στην Απόφαση του Συνεδρίου υπάρχει ένας υπαινιγμός ότι έχει διαπιστωθεί μια χαλαρότητα στις κομματικές γραμμές. Μάλιστα στις θέσεις αναφέρεται ότι ίσως πρέπει να ενεργοποιηθεί διάταξη του καταστατικού για μέλη που εκφράζουν διαρκώς διαφωνίες.
2. Είτε αυτό που διαπιστώνεται από τις θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ, τα μέλη του κόμματος δε διαβάζουν, οπότε ενόψει συνεδρίου θα αναγκαστούν να σκύψουν στους κανόνες ευκταίας λειτουργίας.
3. Είτε, μια τρίτη πιο περιθωριακή σκέψη, η κομματική ελίτ προσδοκά να αποσπάσει τη δέσμευση που αποτελεί η ψήφιση των θέσεων. Η υπερψήφιση είναι δυνατό μελλοντικά να ανασυρθεί ως μοχλός πίεσης προς μέλη που ενδεχομένως να δυσφορήσουν με επί μέρους τρόπους λειτουργίας ή ακόμη η υπερψήφιση να αξιοποιηθεί ως πρόσχημα για να αντιμετωπιστούν άλλες εσωκομματικές διαφωνίες.

Οι θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ του 22ου Συνεδρίου στοχεύουν στην επικοινωνία με τη βάση του κόμματος, συνομιλούν με τα μέλη και η επιδίωξη των βελτιώσεων ακουμπά στη βάση. Ζητείται από τα μέλη του κόμματος να ενισχύσουν τις επεξεργασίες στο χώρο ευθύνης της οργάνωσης τους, ζητείται οι οργανώσεις να παίρνουν πρωτοβουλίες, πάντα στο πλαίσιο των αποφάσεων και του προγράμματος του κόμματος. Και εδώ είναι ένα παράδειγμα των αλλαγών που γίνονται στο ΚΚΕ, ίσως να τις ονομάζαμε διορθωτικές κινήσεις. Εξηγώ: στο καταστατικό λειτουργίας που ίσχυε από το 1996 έως το 2013 αναφέρεται ρητά ότι «η ΚΟΒ έχει ευθύνη και αποφασίζει για τα ζητήματα του χώρου της μέσα στα πλαίσια της πολιτικής και των αποφάσεων του κόμματος» (άρθρο 39β), στο ισχύον καταστατικό που ψηφίστηκε το 2013 διαβάζουμε ότι η ΚΟΒ «εξειδικεύει, εκλαϊκεύει και εφαρμόζει την πολιτική του κόμματος…» (άρθρο 35α). Με την απόφαση του 22ου Συνεδρίου για πρωτοβουλιακή δράση των οργανώσεων στη βάση του κόμματος συγκεκριμενοποιείται η ευθύνη των ΚΟΒ σε μια χειραφετητική κατεύθυνση. Και με δεδομένο ότι στο παρελθόν στελέχη του κόμματος είχαν πρωτεραιοποιήσει την καθοδήγηση έναντι της βάσης, διαβάζουμε χαρακτηριστικά ότι «η καθοδήγηση έχει προβάδισμα λόγω γενίκευσης της πείρας», η χειραφέτηση είναι ενθαρρυντικό σημάδι.

Για τα ΚΚ η απάντηση σε όλα τα ερωτήματα είναι «το Κόμμα», ως έμψυχο υλικό, ως διαδικασία και

ως λειτουργία. Το ΚΚΕ εκτιμά ότι σε κρίσιμες και κρισιακές περιόδους ένα ΚΚ για να επιτελέσει το ρόλο του απαραίτητα στοιχεία αποτελούν: η καλή λειτουργία του κόμματος, η συντονισμένη δράση και η αποφυγή παρανοήσεων. Και ενώ ξεκαθαρίζεται από τις θέσεις του παρόντος συνεδρίου πως δεν υπάρχουν ιδεολογικές αποκλίσεις εντός κόμματος, παράλληλα η αφομοίωση του προγράμματος και σύνδεση με την καθημερινή δράση είναι ελλιπείς.

Παράλληλα προβλέπεται η στόχευση του κόμματος σε παρεμβάσεις σε μεγάλα αστικά κέντρα, σε πληγείσες περιοχές και σε μεγάλες επιχειρήσεις στις οποίες το ίδιο το ΚΚΕ εκτιμά ότι δεν έχει πρόσβαση ή δεν έχει επαρκή πρόσβαση. Όμως, δε βλέπω σχεδιασμό για την προσέγγιση εργαζομένων με υβριδικές μεθόδους εργασίας ή/και εργαζόμενους πλήρως από το σπίτι. Και αυτό δεν το αναφέρω ως κριτική αλλά ως προβληματισμό για το σύνολο της αριστερά μιας και το ΚΚΕ κατά καιρούς προτείνει ευφάνταστες λύσεις στην προσέγγιση της εργατικής τάξης. Ίσως, για να εισφέρω κάτι πλην της κριτικής στη συζήτηση, να πρέπει το κόμμα να επιστρέψει στις γειτονιές, όπως

υπαινίσσονται και οι θέσεις του 22^{ου} συνεδρίου. Και ενώ είναι κατανοητοί οι ιστορικοί και ιδεολογικοί λόγοι όπου παραδοσιακά τα ΚΚ δραστηριοποιούνται στους χώρους εργασίας ενδεχομένως το ΚΚΕ να πρέπει να βρει τους εργαζόμενους στα σπίτια τους, όπως ακριβώς έκανε και στις αρχές του 1990, όταν το κόμμα βρισκόταν στην περίοδο της ανασυγκρότησης του.

Συνοψίζοντας τις αναφορές στη βελτίωση της καθημερινής κομματικής διαδικασίας. Το συνέδριο καλεί για: καλύτερες επεξεργασίες, περισσότερη μελέτη, βαθύτερη συζήτηση με τα μέλη και ενθάρρυνση να λένε τη γνώμη τους. Ταυτόχρονα απαιτείται από τα όργανα καλύτερη αντίληψη για τη διάταξη των στελεχών, θέτοντας τις χρεώσεις σε τομείς δουλειάς (ομάδες επεξεργασίας και θεματικής κινηματικής δράσης) εξίσου σημαντικές με τις καθοδηγητικές.

Ιστορία - Ιδεολογία

Το ΚΚΕ νομιμοποιεί τη θέση του στο κομματικό και στο πολιτικό σύστημα, ιδιαίτερα μετά τις ανατροπές, κάνοντας μνεία στην ιστορική προσφορά, που είναι αδιαμφισβήτητη. Στη δεκαετία του 1970 και του 1980 με αναφορές στην Εθνική Αντίσταση και μετά το 2000 δίνοντας περισσότερο βάρος στην προσφορά του ΔΣΕ. Τα τελευταία 15 χρόνια έχει ενταθεί αυτή η προσπάθεια με την παραγωγή δοκιμίων ή/και τόμων της ιστορίας του με μια πιο φρέσκια κομματική προσέγγιση, ενώ

παράλληλα ανεγείρει μνημεία αφιερωμένα στον ΔΣΕ ανά την Ελλάδα. Το 22^{ο} Συνέδριο τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης της διαφώτισης, τόσο εντός του κόμματος όσο και στην κοινωνία. Θα λέγαμε δημιουργώντας ένα μορφωτικό ρεύμα (σσ το λεκτικό της συντάκτριας) εντός της εργατικής τάξης, αναδεικνύοντας ιστορικές, ιδεολογικές και άλλες πλευρές της ταξικής πάλης. Σε αυτή την κατεύθυνση το ΚΚΕ προσδοκά να δραστηριοποιηθούν τα μέλη του συγκροτώντας κατά τόπους ομάδες μελέτης της ιστορίας και της οικονομίας. Παρακινδυνευμένη κίνηση και με αμφίβολα αποτελέσματα, καθώς το πείραμα της συνδιαμόρφωσης από το σύνολο του κομματικού δυναμικού του Β Τόμου Ιστορίας του ΚΚΕ (1949-1968) δεν επαναλήφθηκε. Παράλληλα για την προσέγγιση πλευρών επιστημονικών ζητημάτων προτείνεται η δημιουργία εξειδικευμένων ομάδων μελέτης. Μια

ενδιαφέρουσα εξέλιξη, η οποία αν προχωρήσει μπορεί να φέρει εξαιρετικά ποιοτικά αποτελέσματα, μιας και η εμπλοκή των υποκειμένων της βάσης στην παραγωγή θεωρίας τα καθιστά πιο ενεργά και τις ίδιες τις θέσεις πιο συναφείς.

Το 22ο Συνέδριο δεν εισφέρει με κάποιες συγκεκριμένες ιδεολογικές, πολιτικές, οικονομικές επεξεργασίες, εκτός από την εκτενή αναφορά στην πολεμική οικονομία, που δεν είναι καινοφανής.

Επίσης στις θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ προς το 22ο Συνέδριο βρίσκουμε αναφορές σε δύο εννοιολογικά θολούς όρους «σύγχρονη εργατική τάξη» και «λαϊκά μεσαία στρώματα» οι οποίοι όμως δεν επαναλαμβάνονται στην απόφαση, άρα προφανώς απορρίφθηκαν ως επεξεργασία.

Ανασύνταξη του Εργατικού Συνδικαλιστικού κινήματος

Το τελευταίο διάστημα καταγράφονται εξαιρετικές επιδόσεις των δυνάμεων που στηρίζει το ΚΚΕ στο συνδικαλιστικό κίνημα. Ωστόσο, ο στόχος της Ανασύνταξης του εργατικού συνδικαλιστικού κινήματος δε φαίνεται να έχει επιτευχθεί, ούτε καν να βρίσκονται οι λαϊκές μάζες σε αυτή την τροχιά. Η παρέμβαση του κόμματος στην εργατική τάξη αποτελεί μόνιμη μέριμνα και τα τελευταία 25 χρόνια έχουν γίνει δύο πανελλαδικά σώματα με αυτό το θέμα, ένα το 2002 και ένα το 2010 στο οποίο αναφέρεται και η Ανασύνταξη του Εργατικού Συνδικαλιστικού Κινήματος. Το 2016 ελέγχεται ως διαδικασία και οι αναφορές στην Ανασύνταξη είναι συνεχείς. Αλλά τι είναι τελικά η Ανασυνταξη;

Στο 21ο Συνέδριο (2021) αναφέρεται «ως την προετοιμασία και ανάπτυξη της ικανότητας δράσης του να αντιπαρατεθεί με αποφασιστικότητα και αποτελεσματικότητας, σε συμμαχία με τα λαϊκά τμήματα των αυτοαπασχολουμένων της πόλης και της υπαίθρου που παλεύουν για την επιβίωσή τους, ενάντια στην επεξεργασμένη στρατηγική του κεφαλαίου και της καπιταλιστικής εξουσίας». Με λίγα λόγια επίδικο είναι τα αιτήματα των συνδικαλιστικών οργανώσεων να είναι λιγότερο συντεχνιακά, πιο ολοκληρωμένα και οι προτεινόμενες λύσεις να χτυπάνε την καρδιά του προβλήματος, τον καπιταλισμό. Να πολιτικοποιείται η δράση των σωματείων και να ριζοσπαστικοποιείται η εργατική τάξη.

Οι δυνάμεις που στηρίζει το ΚΚΕ σε ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΔΟΕ, Φοιτητικούς Συλλόγους, σε 14 Ομοσπονδίες και 22 Εργατικά Κέντρα, κατέγραψαν την κατάληψη της πρώτης θέσης σε εκλογικές αναμετρήσεις, Η άνοδος αυτή ακολουθείται από μια αναιμική αύξηση συμμετοχής των εργαζομένων στις εκλογικές διαδικασίες. Ωστόσο, ενώ κάποιοι δείκτες είναι θετικοί μιας και διαπιστώνεται: (α) αύξηση της συμμετοχής στις εκλογές, αναιμική, (β) κάποια μαζικοποίηση των συνδικάτων κι αυτή ανεπαίσθητη και (γ) η άρθρωση μιας αντικαπιταλιστική αντιμονοπωλιακή γραμμή πάλης, το οποίο είναι λογικό όταν την πλειοψηφία στα ΔΣ έχουν δυνάμεις με αντίστοιχη αντίληψη, παρ’ όλα αυτά φαίνεται να μην είναι επαρκείς.

Αυτές οι εκλογικές αναμετρήσεις είχαν ως αποτέλεσμα την από πλευράς δυνάμεων του ΚΚΕ ανάληψης προεδρείων βασικών συνδικαλιστικών οργανώσεων ύστερα από 30 χρόνια. Και αναφέρεται η 30ετία γιατί υπαινίσσομαι τη συμβολική αποχώρηση του ΚΚΕ αρχικά από τα προεδρεία ΓΣΕΕ και

ΕΚΑ το 1998 και τη γενίκευση της απόφασης στη συνέχεια.

Εδώ είναι και το μεγάλο στοίχημα, ήδη τα προεδρεία της ΔΟΕ, του Εργατικού Κέντρου Αθήνας και Πειραιά, βρίσκονται στα χέρια των συνδικαλιστών του ΚΚΕ και αναμένεται η ανάληψη του προεδρείου της ΑΔΕΔΥ, οπού θα είναι πρώτη φορά στην ιστορία της οργάνωσης. Και το μεγάλο ερώτημα είναι: τι θα κάνουν οι δυνάμεις του ΚΚΕ στα σωματεία; Από τη μια πρέπει να γίνει διαχείριση, για παράδειγμα να υπογραφούν συμβάσεις οι οποίες αναγκαστικά είναι αποτέλεσμα συμβιβασμών, από την άλλη πως θα παρουσιαστεί; Πως συνδυάζεται με την ανασύνταξη του συνδικαλιστικού κινήματος; Τι λόγο θα αρθρώσουν οι δυνάμεις του ΚΚΕ στο κίνημα, πως θα το χειριστεί το ίδιο το κόμμα; Ενδεχομένως τα ντοκουμέντα του συνεδρίου, αλλά και η Μαρξιστική-

Λενινιστική γραμματεία, να έχουν την απάντηση. Η απόφαση του 22ου Συνεδρίου αναφέρει, ως υπόμνηση, «τον ειδικό αναντικατάστατο καθοδηγητικό ρόλο του Κόμματος ως πρωτοπορίας της εργατικής τάξης. Να κατανοούμε και να παίρνουμε υπόψη μας ότι το συνδικαλιστικό κίνημα είναι κατώτερη βαθμίδα οργάνωσης της εργατικής τάξης». Η ερμηνεία είναι ξεκάθαρη και η πρωτεραιοποίηση των κομματικών αποφάσεων, μιας και είναι πιο συμπεριληπτικές ταξικά, έναντι των συνδικαλιστικών, που είναι πιο στενές, είναι δεδομένη. Η επερχόμενη Πανελλαδική Σύσκεψη του ΠΑΜΕ (4 Απριλίου 2026) ίσως θέσει τις βάσεις για να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα. Οι Πανελλαδικές Συσκέψεις του ΠΑΜΕ έχουν αντικαταστήσει τις Πανελλαδικές Συνδιασκέψεις (1999, 2002, 2007, 2016) και πραγματοποιούνται συχνότερα.

ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ

Απ’ τις εκλογές του 2019 παρατηρείται μια έγκληση του κόμματος προς τα λαϊκά στρώματα να συμπορευθούν με το ΚΚΕ και μάλιστα στη λογική του «ελάτε ακόμη κι αν δε συμφωνούμε σε όλα». Το 2021 αυτό αποτυπώνεται σε κάλεσμα του κόμματος προς το λαό και στις θέσεις του συνεδρίου φαίνεται να επεκτείνεται αυτή η προσπάθεια. Η συμπόρευση αφορά συστράτευση των λαϊκών μαζών σε επί μέρους ζητήματα στην κατεύθυνση της ριζοσπαστικοποίησης. Αποτελεί μια μικρή αλλά σταθερή στροφή του κόμματος μιας διαφέρει από τη συμμαχιακή πολιτική, σε κοινωνικό επίπεδο, που άσκησε το κόμμα από το 2005 και έπειτα η οποία ήταν περιοριστική ή «συγκεκριμενοποιημένη».

Στο δια ταύτα;

Το μόνιμο ερώτημα απέναντι στο ΚΚΕ και ενδεχομένως ένα «παράπονο» που του απευθύνεται είναι: αν μπορεί το ΚΚΕ, αν δύναται και βούλεται, να προτείνει μέτωπα πάλης ως όχημα ώστε να ασκηθεί πολιτική πίεση στον παρόντα χρόνο με σκοπό να προσεγγίσει το κόμμα μεγαλύτερο κομμάτι του λαού . Νομίζω ότι το ΚΚΕ έχει απαντήσει επαρκώς επ’ αυτού, με κύριο άξονα την τακτική του. Στην προκειμένη μπορούμε να απαντήσουμε βάσει των αποφάσεων «υπό όρους ΝΑΙ». Στην ούγια της

απόφασης του 22ου Συνεδρίου βρίσκουμε επί μέρους αιτήματα πάλης σε τομείς κινηματικούς που άπτονται ζητημάτων της καθημερινότητας –παιδεία, υγεία, πολιτισμός κοκ- τα οποία δεν

συναντώνται στην απόφαση του 20ου ή/και του 21ου Συνεδρίου του ΚΚΕ. Σε συνδυασμό με την

ανασύνταξη του εργατικού -συνδικαλιστικού κινήματος την έγκληση για συμπόρευση και τους αντιϊμπεριαλιστικούς άξονες πάλης διαφαίνεται ως πιθανή εξέλιξη η δημιουργία ενός κινηματικού ρεύματος στην κοινωνία. Αν δε μας προλάβει ο πόλεμος. Αν μας προλάβει τότε θα είναι ακόμη πιθανότερη η εξέλιξη κινήματος.

Η Αιμιλία Βήλου Υποψήφια Διδακτόρισσα Πολιτικής Επιστήμης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Επιστημονική Συνεργάτιδα του ΕΝΑ Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών